

Recenzja

uzupełnionej rozprawy doktorskiej mgra Tomasza Janiaka pt. "Semantyczno-leksykalna analiza terminologiczna z dziedziny logistyki w parze język niemiecki - język polski"

Uzupełniona rozprawa doktorska liczy 254 stron i jest o 45 stron obszerniejsza w stosunku do wersji pierwotnej. Główne zmiany zostały dokonane w rozdziałach pierwszym, piątym, szóstym i siódmym. W rozdziale pierwszym dodatkowo zreferowano kierunki badań języków specjalistycznych na podstawie publikacji Roelckego, Hoffmana, Baumanna, Budina i in. Dokonane uzupełnienia dopełniają w znaczący sposób obraz badań nad językami specjalistycznymi w niemieckojęzycznej literaturze przedmiotu. Ponadto uzupełniono brakujące dane bibliograficzne.

W rozdziale piątym „Metodologia badań i uzasadnienie wyboru bazy materiałowej” podkreślono znaczenie interlingwalnych i interkulturowych badań konfrontatywnych w zakresie języków specjalistycznych oraz zasygnalizowano modele takich badań. Wymieniono też większość liczbę analiz kontrastywnych w zakresie leksyki specjalistycznej. Autor nie dokonał jednak ich pogłębionej analizy z perspektywy podjętego projektu badawczego.

W rozdziale szóstym, zatytułowanym „Analiza korpusowa niemieckiej terminologii logistycznej”, wyeliminowano większość błędnie zinterpretowanych konstrukcji słowotwórczych. Na stronie 122 pozostawiono nadal nazwę *Nachfrageprognose* jako przykład derywatu z sufiksem – *e* lub wyraz *Entstehungsort* (s.123) jako derywat z sufiksem –*t*. Błędnie zaklasyfikowano też człon *eigen-* jako zaimek, *hoch-* jako przysłówek i *einzel(n)* jako liczebnik (s. 115).

Bardziej szczegółowo omówiono zasady tworzenia złożeń w niemieckich językach specjalistycznych oraz stopień ich transparentności. Szczególną uwagę zwrócono na relacje semantyczne między członami terminów logistycznych. W oparciu o klasyfikację zaproponowaną przez Joannę Woźniak (2018) Autor dysertacji omówił te relacje na przykładzie własnego korpusu badawczego. Opisany materiał odsłania wyraźne tendencje nazwotwórcze w języku niemieckim. Analiza wykazała również, że referencjalnie ekwiwalentne nazwy złożone

w języku polskim i niemieckim mogą różnić się motywami nazwotwórczymi. W takich przypadkach ich człony wyrażają różne relacje semantyczne. Różnice te świadczą o odmiennościach w konceptualizacji pojęć w logistyce. Na tle dokonanej analizy jest to cenne stwierdzenie, ponieważ istniejące różnice w tym zakresie zakłócają odpowiednie asocjacje interlingwalne np. w procesie przekładu. Kwestie te zostały szerzej omówione w dodanym podrozdziale 6.5 „Lingwistyczne aspekty przekładu niemieckich terminów logistycznych w na język polski – wybrane zagadnienia”. Autor dysertacji podkreśla fakt, że polski język logistyczny powstał relatywnie późno, ponieważ gospodarka rynkowa w Polsce rozwinęła się dopiero po przemianach ustrojowych w 1989 r. Rozwój ten cechował się wielką spontanicznością. Stał on też pod wielkim wpływem języka angielskiego, który od dziesięcioleci dominował w transporcie międzynarodowym. Z tego względu zarówno w niemieckim, jak i polskim języku logistyki jest dużo zapożyczeń strukturalnych, kopiujących obcojęzyczne schematy nazwotwórcze za pomocą rodzimych elementów językowych. Analizując materiał leksykalny, Pan Janiak słusznie podkreśla znaczenie wiedzy dziedzinowej podczas ustalania odpowiedników terminologicznych. Jest ona szczególnie wtedy niezbędna, kiedy człony ekwiwalentnych nazw w dwóch językach różnią się pod względem semantycznym, sposobem zespolenia i/lub ilością członów. Zagadnienie to zostało zilustrowane obszernym materiałem leksykalnym.

Bezpośredni udział Doktoranta w opracowaniu polskiej terminologii logistycznej we współpracy z ośrodkami zagranicznymi jest najbardziej widoczny w rozdziale siódmym. Ma on charakter wyraźnie interdyscyplinarny. W dokonanej analizie podjęto próbę integracji dwóch perspektyw badawczych: lingwistycznej i logistycznej. Dokonane uzupełnienia tego rozdziału precyzyjniej wyjaśniają cele badawcze oraz zastosowaną metodologię. Ma ona ukazać organizację wiedzy dziedzinowej z perspektywy informacji naukowej. Inspirując się pracą Falbera i Budina (1994), Doktorant przedstawia relacje ontologiczne i logiczne w formie tabelarycznej lub graficznej. Obejmują one 360 jednostek terminologicznych. Zostały one najpierw podzielone według wyrażanej kategorii oznaczanego denotatu. W tym celu posłużono się typologią opracowaną przez Lukszyna i Zmarzer (2006). Przeprowadzona analiza nie wykazała różnic interlingwalnych, ponieważ dotyczyła denotatów, a nie środków językowych do ich określania. Druga część tego rozdziału skupia się na relacjach semantycznych wyróżnionych przez ww. terminologów. Po omówieniu tych relacji zostały one przedstawione w formie matryc na przykładzie 13 tematycznych domen. Zostały one opracowane z perspektywy logistycznej. Przedstawiony materiał wykazuje, że pojęcia logistyczne wykazują

wyraźne relacje semantyczne, a do ich ujęcia można zastosować aparat lingwistyczny.

W uzupełnionej pracy nie usunięto, niestety, drobnych usterek językowych: s. 41 i 157: brak przyimka *z* po wyrazie „związane”; s. 76: po wyrażeniu „w wymierny” brak obligatoryjnego członku: *sposób*; s. 77: po wyrazie „logistyki” brak jest przyimka *w*; s. 81: w dwa razy użytym wyrazie „Logistikdrehscheibe” brak litery *d*; s. 85: *Lagergesellschaften* nie oznaczają firm oferujących usługi magazynowe. Wykazane usterki nie umniejszają walorów pracy.

Reasumując, należy podkreślić, że dokonane uzupełnienia pracy wyraźnie podniosły merytoryczne walory przedłożonej rozprawy doktorskiej. Dokonany opis oraz wyniki przeprowadzonej analizy pozwolą jej Autorowi na wnikliwsze podejście do przyszłych prac nad terminologią logistyczną w pracy zawodowej. Mogą one też zostać wykorzystane z powodzeniem w opracowaniu podręczników do nauki niemieckiego języka logistyki.

Mając na uwadze powyższe, należy stwierdzić, że uzupełniona rozprawa doktorska pana mgra Tomasza Janiaka spełnia wymagania stawiane w prawie polskim dysertacjom doktorskim i może stanowić podstawę do nadania jej Autorowi stopnia doktora nauki humanistycznych w zakresie językoznawstwa.

Prof. zw. dr hab. Jan Iluk